

MEMORIU PRIVIND LIBERTATEA PRESEI

în Republica Moldova

(3 mai 2024 – 3 mai 2025)

Ziua Mondială a Libertății Presei (ZLP), marcată anual la 3 mai, reprezintă un moment-cheie pentru a reflecta asupra rolului fundamental pe care o mass-media liberă îl joacă în consolidarea democrației. Totodată, este o ocazie pentru a evalua progresele și regresele înregistrate în sectorul media.

La 32 de ani de la proclamarea acestei zile, organizațiile neguvernamentale din domeniul mass-media, semnatare ale prezentului memoriu, constată că, în perioada 3 mai 2024 – 3 mai 2025, condițiile de activitate ale presei din Republica Moldova au rămas la nivelul anului anterior, presa continuând să se confrunte cu probleme grave. Aceste constatări sunt susținute de rapoarte interne și internaționale, precum [Indicele privind Situația Presei](#), lansat anual de Centrul pentru Jurnalism Independent, sau [Nations in Transit 2024](#), publicat de Freedom House. În [clasamentul](#) întocmit de organizația Reporterii fără frontiere, țara noastră a înregistrat o scădere cu patru poziții față de anul precedent, situându-se pe locul 35 în lista celor 180 de state evaluate.

Condițiile de activitate și siguranța jurnaliștilor: În ultimul an s-au [intensificat campaniile de hărțuire online](#) a presei, în special în contextul alegerilor din 2024, acestea fiind însoțite de atacuri verbale, insulte și tentative de discreditare [din partea mai multor actori](#). În Găgăuzia, autoritățile locale au încercat să [reglementeze abuziv presa online](#) și să instituie un mecanism paralel de [licențiere a presei audiovizuale](#), iar presa considerată incomodă de exponenții puterii din regiune a fost adesea supusă [presiunilor](#). A fost semnalată și situația de [cenzură](#) la postul public regional Gagauziya Radio Televizionu. Mai mulți reporteri au fost atacați și [insultați de membrii unor partide](#) și de „protestatarii” asociați lui Ilan Șor, politician condamnat pentru fraudă bancară, în prezent fugar, iar organele de asigurare a ordinii publice nu au intervenit prompt. Au fost frecvente [atacurile coordonate](#) și amenințările verbale, inclusiv cu [moartea](#), în special în spațiul online. Regiunea din stânga Nistrului a rămas un teritoriu nesigur pentru jurnaliști. În perioada de referință, au fost raportate trei cazuri de reținere ilegală din partea forțelor separatiste de la Tiraspol și o [inițiativă „legislativă”](#) ce prevede introducerea unor amenzi pentru desfășurarea activității jurnalistice în regiunea transnistreană fără acreditare.

În context, organizațiile semnatare ale prezentului memoriu salută intenția [exprimată](#) de Comisia parlamentară de profil, precum și de către Ministerul Culturii privind elaborarea actelor de politici și normative, care să contribuie la sporirea măsurilor de siguranță și protecție a jurnaliștilor.

Cadrul de reglementare: Ajustarea cadrului normativ ce reglementează mass-media la cadrul comunitar a evoluat puțin, odată cu apariția mai multor legi, între care noua Lege privind accesul la informațiile de interes public și Legea cu privire la Fondul de subvenționare în domeniul mass-media. Totuși, eficiența aplicării acestuia este în continuare redusă. Lacunele semnalate anterior nu au fost remediate, respectiv problemele privind asigurarea transparenței proprietății mass-media online, moderarea conținutului digital și combaterea dezinformării, inclusiv a celei generate cu ajutorul inteligenței artificiale (IA), rămân nerezolvate. Totodată, jurnaliștii reclamă în continuare accesul dificil la informația de interes public, iar cadrul legal privind retragerea licențelor media nu asigură o procedură transparentă, bazată pe criterii obiective și conforme cu standardele internaționale privind libertatea presei. În legislația națională nu există prevederi clare anti-SLAPP pentru protejarea jurnalismului de interes public, procesele strategice împotriva participării publice comportând riscuri pentru libertatea presei.

Securitatea informațională: Spațiul informațional continuă să fie vulnerabil în fața narațiunilor străine antieuropene, orientate spre devierea Republicii Moldova de la cursul de integrare europeană, breșele de securitate în spațiul mediatic național rămânând neremediate. Totodată, în 2024 autoritatea responsabilă de promovarea investițiilor a pus în aplicare mecanismul de suspendare/retragere a licențelor de emisie ale mai multor posturi TV, suspectate de finanțare ilegală netransparentă și asociere la grupări criminale. Acțiunile acestui consiliu au fost [criticate](#) de unii membri ai societății civile.

Sustenabilitatea economică și calitatea jurnalismului: Piața publicitară rămâne în continuare subdezvoltată, iar majoritatea instituțiilor media nu pot concura cu giganții tehnologici pe piața din online. Deși unele redacții au încercat să-și consolideze sustenabilitatea financiară prin diversificarea surselor de venit, presa continuă să depindă în mare măsură de granturi externe. Presa scrisă a fost afectată de creșterea bruscă a costurilor de distribuție, Guvernul intervenind cu subvenții pentru a ajuta redacțiile să-și continue activitatea. Persistă criza de personal calificat, iar fenomenul partizanatului politic, în special în mediul online, subminează calitatea jurnalismului. Legea [privind](#) Fondul pentru subvenționarea mass-media, aprobată de Parlament în 2024, nu a produs, deocamdată, efectele așteptate.

În vederea încurajării și protejării presei libere, organizațiile semnatare recomandă Guvernului și Parlamentului ca, în virtutea atribuțiilor legale ce le revin, să elaboreze, legisfeze și implementeze mecanisme capabile să asigure:

1. Consolidarea cadrului juridic de reglementare a activității mass-media prin

- Adoptarea unor norme clare pentru presa online, în concordanță cu *Regulamentul UE privind serviciile digitale*, care să vizeze transparența proprietății, moderarea conținutului și combaterea dezinformării.
- Elaborarea cadrului de reglementare a IA adaptat contextului digital actual, care să asigure transparența în generarea de conținut, în vederea alinierii la standardele și reglementările comunitare în domeniul IA și media.
- Ajustarea legislației media conform *Directivei serviciilor mass-media audiovizuale*, *Regulamentului european privind libertatea mass-mediei* și normelor *Consiliului Europei privind discursul de ură*.
- Îmbunătățirea mecanismelor de acces la informațiile de interes public.
- Transpunerea directivei *anti-SLAPP* în legislația națională.
- Revizuirea procedurilor privind suspendarea/retragerea licențelor media, astfel încât acestea să fie transparente, obiective și conforme cu standardele internaționale.

2. Sporirea măsurilor de protecție legală și instituțională pentru mass-media prin

- Crearea unui mecanism instituțional de protecție a mass-mediei, cu sancțiuni clare pentru discursul instigator la ură și intimidarea presei.
- Instituirea unor mecanisme de monitorizare, raportare și reacție rapidă în cazurile de intimidare, hărțuire sau cenzură din partea autorităților locale.
- Monitorizarea constantă a conținutului furnizorilor publici, în special GRT, pentru a preveni ingerințele politice.
- Instruirea organelor de drept privind aplicarea eficientă a prevederilor din Codul Penal, referitoare la intimidarea jurnaliștilor.

3. Sporirea securității informaționale din perspectivă mediatică prin

- Intensificarea monitorizării de către Consiliul Audiovizualului, în special a modului în care furnizorii respectă cerințele de pluralism și protejare a spațiului mediatic național.
- Elaborarea unor reglementări mai detaliate privind serviciile audiovizuale neliniare.
- Asigurarea transparenței deciziilor privind sancționarea instituțiilor media suspectate de practici ilegale, cu respectarea procedurilor legale și a principiilor statului de drept.

4. Creșterea sustenabilității economice și a calității jurnalismului prin

- Elaborarea și implementarea unor mecanisme transparente, competitive, fără ingerințe editoriale, care să contribuie la sustenabilitatea economică a presei independente, precum stimulentele fiscale.
- Sprijinirea formării profesionale a studenților, inclusiv prin parteneriate dintre universități și redacții, precum și identificarea unor mecanisme de stimulare pentru tinerii jurnaliști, cum ar fi burse sau scutiri fiscale.

SEMNATARI

Centrul pentru Jurnalism Independent
Asociația Jurnaliștilor de Mediu și Turism Ecologic
Asociația MEDIA GUARD
Asociația Presei Electronice
Asociația Presei Independente
Centrul „Acces-Info”
Centrul de Investigații Jurnalistice
Comitetul pentru Libertatea Presei
RISE Moldova